

Савез слепих Србије

Union of the Blind of Serbia
since 1946

Na osnovu **Zakona o potvrđivanju Konvencije Ujedinjenih nacija o pravima osoba sa invaliditetom** ("Sl. glasnik RS – Međunarodni ugovori", br. 42/2009), **Zakona o planiranju i izgradnji** ("Sl. glasnik RS", br. 72/2009, 81/2009 – ispr., 64/2010 – odluka US, 24/2011, 121/2012, 42/2013 – odluka US, 50/2013 – odluka US, 98/2013 – odluka US, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 – dr. zakon, 9/2020, 52/2021 i 62/2023), **Zakona o sprečavanju diskriminacije osoba sa invaliditetom** ("Sl. glasnik RS", br. 33/2006 i 13/2016) i **Statuta Saveza slepih Srbije** od 11.05.2023. godine, Upravni odbor Saveza slepih Srbije na 3. redovnoj sednici održanoj dana 03.04.2025. godine, doneo je

PRAVILNIK O TEHNIČKIM STANDARDIMA ELEMENATA FIZIČKE PRISTUPAČNOSTI ZA SLEPE I SLABOVIDE OSOBE

I UVOD

Cilj pravilnika

Član 1

Ovaj pravilnik definiše obavezne tehničko-bezbednosne standarde izrade i ugradnje elemenata fizičke pristupačnosti namenjenih slepim i slabovidim osobama, s ciljem da obezbedi jednake mogućnosti za kretanje, orijentaciju i pristup informacijama u javnim prostorima, u skladu sa principima inkluzije i ravnopravnosti. Njegova primena doprinosi:

- 1) **Omogućavanju samostalnosti i sigurnosti u kretanju:** Omogućiti da slepe i slabovide osobe mogu samostalno, bezbedno i sa poverenjem da se kreću i koriste javne prostore.
- 2) **Standardizaciji izrade i ugradnje elemenata pristupačnosti:** Uspostaviti jedinstvene tehničke standarde za dizajn, tehničko-bezbednosne karakteristike, ugradnju i održavanje taktilnih elemenata.
- 3) **Usklađivanju sa zakonodavstvom i međunarodnim standardima:** Obavezu implementacije rešenja u skladu sa važećim zakonima i međunarodnim smernicama, poput UN Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom i relevantnih ISO standarda.
- 4) **Promociji svesti i odgovornosti:** Podstaci javne i privatne subjekte na stvaranje pristupačnih prostora i podizanje svesti o potrebama slepih i slabovidih osoba.

Opšte odredbe

Član 2

Pojedini pojmovi upotrebljeni u ovom pravilniku imaju sledeće značenje:

- 1) *Taktilno*: ono što se opaža dodirrom, opipljivo.
- 2) *Taktilne površine*: posebno dizajnirane reljefne površine koje omogućavaju slepim i slabovidim osobama da se orijentišu pomoću dodira.
- 3) *Taktilne staze*: indikatori koji putem dodira, stopalima kroz obuću, ili putem belog štapa, slepim i slabovidim osobama pružaju potrebne informacije o bezbednim trasama kretanja.
- 4) *Taktilne staze vodilje*: posebno dizajnirani taktilni elementi koji služe za usmeravanje slepih i slabovidih osoba po pravolinijskom pravcu kretanja.
- 5) *Taktilna polja upozorenja*: posebno dizajnirani taktilni elementi koji označavaju mesta posebne opreznosti.
- 6) *Kontrastna obeležja*: vizuelni elementi visokog kontrasta koji olakšavaju prepoznavanje i orijentaciju slabovidim osobama.
- 7) *Reljefni orijentacioni plan*: reljefni crtež prostora koji služi slepim i slabovidim osobama da se unapred informišu o svom okruženju.
- 8) *Prepreka*: fizička, komunikacijska i/ili orijentacijska smetnja koja postoji u prostoru, a koja osobu može ometati i/ili sprečavati u nesmetanom pristupu, kretanju, boravku, primanju neke usluge i/ili radu.
- 9) *Pristupačnost*: karakteristika prostora, usluga i informacija koja omogućava njihovo nesmetano korišćenje osobama sa invaliditetom.
- 10) *Brajevo pismo*: reljefno, tačkasto pismo namenjeno slepim i slabovidim osobama. Pravilna upotreba Brajevog pisma je regulisana od strane Upravnog odbora Saveza slepih Srbije 2010. godine, koji je dao saglasnost na SISTEMATIKU BRAJEVOG PISMA ZA SRPSKI JEZIK U OPŠTOJ PRIMENI. Brajevo pismo navedeno u Sistematici je u skladu sa međunarodnim standardima (ISO 17049:2013).

Principi primene

Član 3

Pristupačnost, u smislu ovog pravilnika, odnosi se na zgrade javne i poslovne namene, prostore za javnu upotrebu (ulice, trgovi, parkovi i sl.).

Pristupačnost, u smislu ovog pravilnika, odnosi se na planiranje novih objekata i prostora, projektovanje, izgradnju i dogradnju novih objekata, kao i na rekonstrukciju i adaptaciju postojećih objekata i prostora.

II TEHNIČKI STANDARDI ZA ELEMENTE FIZIČKE PRISTUPAČNOSTI ZA SLEPE I SLABOVIDE OSOBE

Obavezni elementi pristupačnosti slepih i slabovidih osoba

Član 4

Svaki prostor koji se planira za fizičko prilagođavanje slepim i slabovidim osobama treba da sadrži sledeće elemente pristupačnosti:

- 1) Reljefni orijentacioni plan sa informacijama na Brajevom pismu, ROP
- 2) Taktilne staze vodilje
- 3) Taktilna polja upozorenja
- 4) Oznake na Brajevom pismu
- 5) Grafičke oznake pristupačnosti

Navedeni elementi pristupačnosti su jedinstveni sklop indikatora, koji čine nedeljivu informatiku za opremanje prostora.

Reljefni orijentacioni plan služi da se slepe i slabovide osobe unapred informišu o delovima prostora, pružanju trase taktilnih staza, rasporedu i položaju prostorija, kao i njihovoj nameni.

Taktilne staze vode i usmeravaju do delova prostora ili objekta koji su naznačeni na reljefnom orijentacionom planu.

Oznake na Brajevom pismu služe da se osoba informiše gde se trenutno nalazi, kao i da li je stigla do planiranog odredišta.

Grafičke oznake pristupačnosti su slikovni prikazi da je prostor opremljen pomagalima i elementima pristupačnosti i imaju inkluzivnu ulogu u društvu, obaveštavaju sve korisnike prostora da je prostor opremljen elementima pristupačnosti koji omogućavaju kretanje i boravak osobama sa invaliditetom (PRAVILNIK O TEHNIČKIM STANDARDIMA PLANIRANJA, PROJEKTOVANJA I IZGRADNJE OBJEKATA, KOJIMA SE OSIGURAVA NESMETANO KRETANJE I PRISTUP OSOBAMA SA INVALIDITETOM, DECI I STARIM OSOBAMA „Sl. glasnik RS“, br. 22/2015)

Reljefni orijentacioni plan - ROP

Član 5

ROP je reljefni crtež prostora koji služi slepim i slabovidim osobama da se unapred informišu o svom položaju u odnosu na pristupačan prostor, o pravcima pružanja trase taktilnih staza, informišu se o tome do kojih delova u prostoru mogu da se samostalno kreću, a sve sa ciljem da unapred isplaniraju svoju putanju kako bi stigli do željenog mesta.

ROP sadrži:

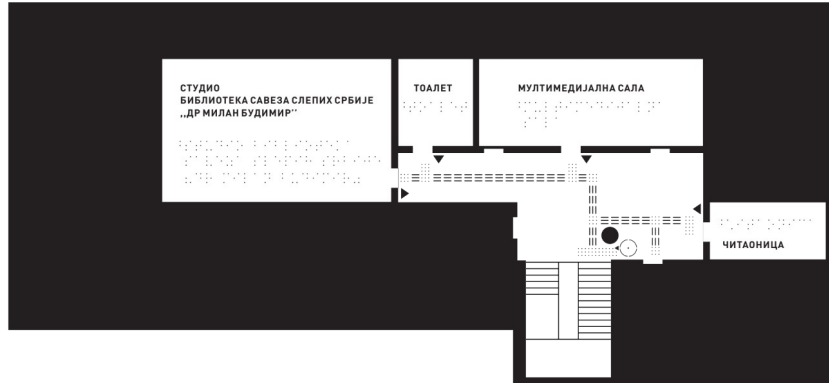
- 1) Neophodne informacije o okruženju: osnovu partera za ROP u eksterijeru, odnosno osnovu sprata objekta ili dela objekta ukoliko je ROP namenjen za enterijer.
- 2) Trasu taktilnih staza koja vodi od ROP-a do drugih delova prostora.
- 3) Naziv objekta ili lokacije, delova prostora ili delova objekta na Brajevom pismu (Član 11).
- 4) Naznačeno mesto VI SE NALAZITE OVDE, kako bi korisnik mogao da odredi svoj trenutni položaj u odnosu na kompletan prostor.
- 5) Poziciju drugih reljefnih orijentacionih planova ukoliko su obuhvaćeni crtežom.
- 6) Legendu sadržaja.

Određivanje lokacije ROP-a:

- 1) Lokacija ROP-a se određuje s ciljem da se slepoj ili slabovidoj osobi omoguće prostor i vreme za upoznavanje sa sadržajem crteža i natpisima.
- 2) ROP se postavlja na početnom delu trase taktilnih staza u spoljnom prostoru, odnosno u ulaznom delu objekta za unutrašnje prostore.

ОПШТИ СВЕДОШТВО
ЈЕВРЕЈСКА 24 - СПРАТ

ЛЕГЕНДА:			
≡≡≡≡	ТАКТИЛНЕ СТАЗЕ-ВОДИЉЕ	⦿	ТОАЛЕТ
⦿	ТАКТИЛНА ПОЉА УПОЗОРЕЊА	⦿	МУЛТИМЕДИЈАЛНА САЛА
●	РОП - РЕЉЕФНИ ОРИЈЕНТАЦИОНИ ПЛАН	⦿	ЧИТАОНИЦА
⦿	ВИ СЕ НАЛАЗИТЕ ОВДЕ	◀	ОЗНАКЕ НА БРАЈЕВОМ ПИСМУ
◀	ОЗНАКЕ НА БРАЈЕВОМ ПИСМУ		

Slika/cртеж 1: Radna verzija ROP-a

3) ROP se ne postavlja na putanji kretanja drugih korisnika prostora.

4) Ukoliko objekat ima više etaža, za svaku etažu se izrađuje poseban reljefni orijentacioni plan. ROP-ovi se na etažama postavljaju u zavisnosti od mesta pristupa etaži: ulaz/izlaz, lift, stepenište, podizna platforma i sl.

5) Ukoliko prostor - etaža ima dva ili više ulaza - pristupa, dvosmerna komunikacija, na svakom ulazu - pristupu se postavlja orijentacioni plan za tu etažu.

Mini reljefni orijentacioni plan (mini ROP):

1) Mini ROP pruža slepim i slabovidim osobama taktilne informacije o specifičnim delovima objekta, kao što su toaleti za osobe sa invaliditetom (raspored sanitarija), izlazi u slučaju opasnosti, stepeništa ili druge važne lokacije.

2) Osnovni elementi prostora, poput umivaonika, WC šolje, rukohvata na stepeništu ili vrata za evakuaciju, obeleženi su jasnim taktilnim oznakama i natpisima na Brajevom pismu.

Tehničke karakteristike reljefnog orijentacionog plana:

1) Veličina ROP-a i mini ROP-a zavisi od količine podataka koje plan treba da sadrži. Podaci koji određuju veličinu su pre svega reljefne skice osnove koja je potrebno da bude u razmeri 1:100 (± 25) ili 1:50 (± 25) za mini ROP, brojevi, legenda, natpisi na Brajevom pismu. Maksimalna veličina ROP-a je 1200 x 750 mm (Š x V).

2) Konveksni crтеж osnova i trase taktilnih staza je od 0,5 mm do 0,8 mm visine u odnosu na osnovu ploče.

3) Natpisi na Brajevom pismu tj. polje oko Brajevih karaktera mora da bude udaljeno minimum 1 cm od drugih konveksnih elemenata ROP-a.

4) Reljefni orijentacioni plan se izrađuje od postojanih kompozitnih materijala, plastike, metalnih legura i sl. Potrebno je da budu otporni na habanje prilikom eksploatacije tj. čitanje informacija jagodicama prstiju. Otporni na vodu i blaža sredstva za održavanje higijene, otporni na spoljne vremenske uticaje (kiša, sneg, sunce...) za orijentacione planove u spoljnom prostoru.

ROP se postavlja:

- 1) Pričvršćen na zid (vertikalno postavljanje).
- 2) U prostoru (horizontalno ili vertikalno postavljanje) na odgovarajućem stalku.

ROP se postavlja na visini od 90 cm do 120 cm prema donjoj ivici plana.

U oba slučaja tabla ROP-a mora biti stabilno pričvršćena.

Taktilne staze

Član 6

Taktilne staze su indikatori koji slepim ili slabovidim osobama putem dodira – stopalima kroz đon obuće ili belim štapom – pružaju informacije o pružanju trase i pravca za kretanje ili upozoravaju o mogućim opasnostima, preprekama ili raskrscinama i promenama pravca na obeleženom delu taktilne staze.

Postoje dva reljefna dezena taktilnih staza:

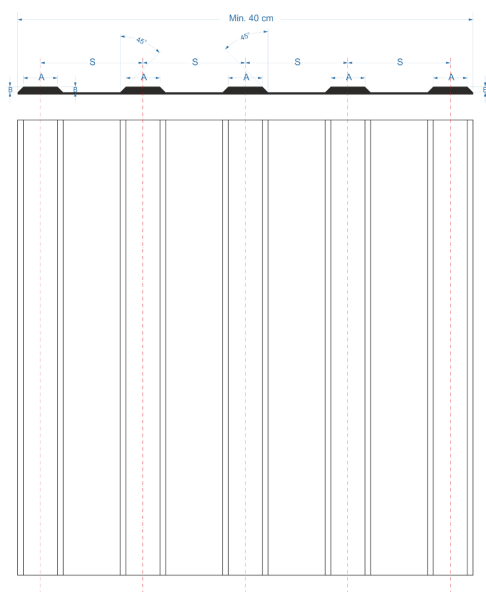
- 1) Taktilne staze vodilje
- 2) Taktilna polja upozorenja

Taktilne staze vodilje

Član 7

Taktilne staze vodilje su paralelne konveksne (ispupčene) linije koje služe za usmeravanje slepih i slabovidih osoba po pravolinijskom pravcu kretanja.

Širina konveksnih linija (A) i njihovo međusobno rastojanje (S) su predstavljeni u tabeli br. 1.

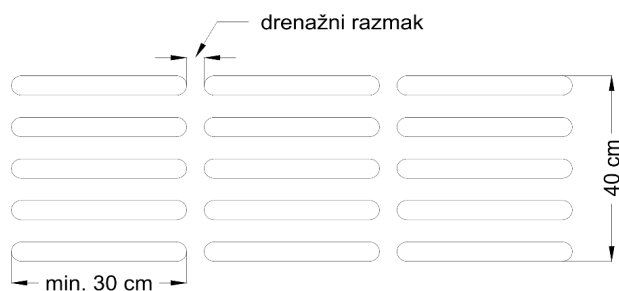

Slika/cртеž 2: Dezen taktilne staze vodilje

Širina nagaznog dela linije (A)	Razmak linija (S)
17	57-78
20	60-80
25	65-83
30	70-85
35	75-90
Mere izražene u mm	

Tabela 1.

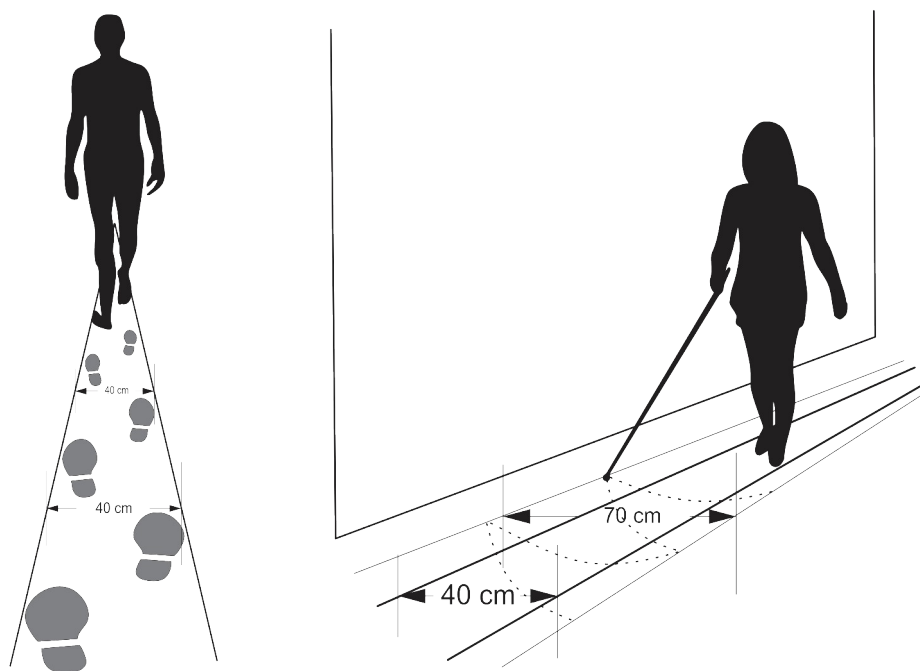
Konveksne linije pružaju se u kontinuitetu - neprekidno ili iz pojedinačnih linijskih elemenata minimalne dužine 30 cm. Tamo gde postoji opasnost od nakupljanja vode između linijskih elemenata taktilnih staza, treba obezbediti drenažni razmak od 30 mm do 40 mm.

Slika/cртеž 3: dužina elemenata i drenažni razmak

Tehničke karakteristike taktilnih staza vodilja:

- 1) Visina konveksnih delova linija na taktilnim stazama (V) je $5 \pm 0,5$ mm
- 2) Konveksni delovi taktilnih staza imaju oborene ivice pod uglom od 45° . Ovaj oblik doprinosi da taktilne staze ne ometaju hodanje pešaka, kretanje invalidskih kolica, dečijih kolica i drugih lica sa otežanim kretanjem.
- 3) Širina taktilnih staza vodilja je min. 40 cm. Ova mera je određena i zasnovana na nauci o ergonomiji, uvažavajući antropometrijske veličine i manevarske površine koje korisnici koriste prilikom svog kretanja u prostoru. To je prosečna ergonomaska širina ljudskog hoda.
- 4) Taktilne staze vodilje mogu biti formirane sa reljefnim konveksnim taktilnim dizajnom na podlozi u pločama - tablama, s tim da podloga može biti maksimalne debljine 2 mm ili iz taktilnih elemenata koji se pojedinačno ugrađuju i formiraju taktilne staze vodilje prema datoj tabeli 1.

Slika/cртеž 4: Širina taktilnih staza

Taktilna polja upozorenja

Član 8

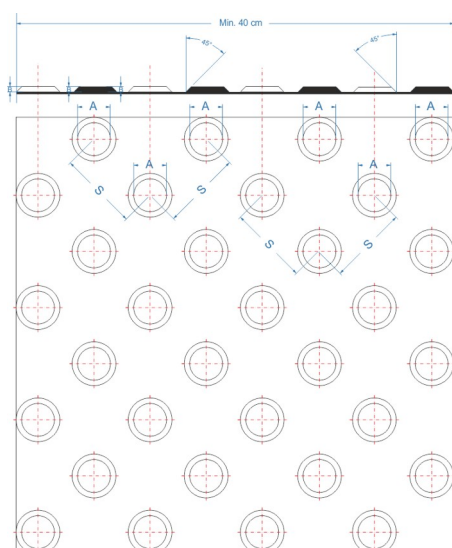
Taktilna polja upozorenja su konveksni (ispupčeni) krugovi/zarubljene kupe koje imaju za cilj povećanu opreznost. Postavljaju se u sledećim uslovima:

- 1) Na početku i završetku trase taktilne staze.
- 2) Pri promeni pravca taktilne staze (pod uglovima do 160°) ili ukrštanju više pravaca taktilnih staza – raskrsnica.
- 3) Ispred fizičke prepreke na trasi taktilne staze (zid, vrata, stub, mobilijar, denivelacija, rampa, stepenište, ivica stajališnih perona ili bilo koja druga opasnost za dalje kretanje slepe ili slabovide osobe).
- 4) Ispred značajnih mesta za slepe i slabovide osobe na trasi taktilnih staza (reljefni orijentacioni plan, natpisi na Brajevom pismu i sl.).

Tehničke karakteristike taktilnih polja upozorenja:

- 1) Visina konveksnih zarubljenih kupa na taktilnim stazama (V) je $5 \pm 0,5$ mm
- 2) Konveksni delovi polja upozorenja imaju oborene ivice pod uglom od 45°. Ovaj oblik doprinosi da taktilne staze ne ometaju kretanje pešaka, invalidskih kolica, dečijih kolica i drugih lica sa otežanim kretanjem.
- 3) Taktilna polja upozorenja mogu biti formirana sa reljefnim konveksnim taktilnim dizajnom na podlozi u pločama - tablama, s tim da podloga može biti maksimalne debljine 2 mm ili iz taktilnih elemenata koji se pojedinačno ugrađuju i formiraju taktilna polja upozorenja prema datoj tabeli

Prečnik zarubljene kupe (A) i njihovo međusobno rastojanje (S) su predstavljeni u tabeli br. 2.

Širina nagaznog dela zarubljene kupe (A)	Razmak susednih zarubljenih kupa (S)
12	42-61
15	45-63
18	48-65
20	50-58
25	55-70
30	60-78
Mere izražene u mm	

Slika/crtež 5: Dezen taktilnog polja upozorenja

Tabela 2.

Tehničko-bezbednosne karakteristike materijala taktilnih staza

Član 9

Taktilne staze su deo javnog prostora u neposrednom dodiru sa velikim brojem ljudi različitih sposobnosti i prema tome moraju biti bezbedne za korišćenje. Moraju biti antiklizne i otporne na gorenje, tj. da ne doprinose širenju vatre.

1) Materijal od kog su izrađene taktilne staze mora posedovati Sertifikat akreditovane ustanove za ispitivanje antikliznosti nagaznih površina klasifikovanim prema DIN 51130, P CEN/TS 16165 (annex B) za unutrašnje prostore od R12 do R10, za spoljne prostore u vrednostima od R12 do R11.

2) Materijali od kog su izrađene taktilne staze za unutrašnje prostore mora posedovati Sertifikat akreditovane ustanove za ispitivanje otpornosti na gorenje materijala, i dobijeni rezultati moraju biti u klasifikaciji prema evropskom standardu EN 13501-1 u vrednosti B_{fl-s1}.

Materijali i iz njih izrađeni proizvodi koji spadaju u grupu A prema standardu EN 13501-1 ne doprinose širenju požara i za njih se ne zahteva ispitivanje otpornosti na požar.

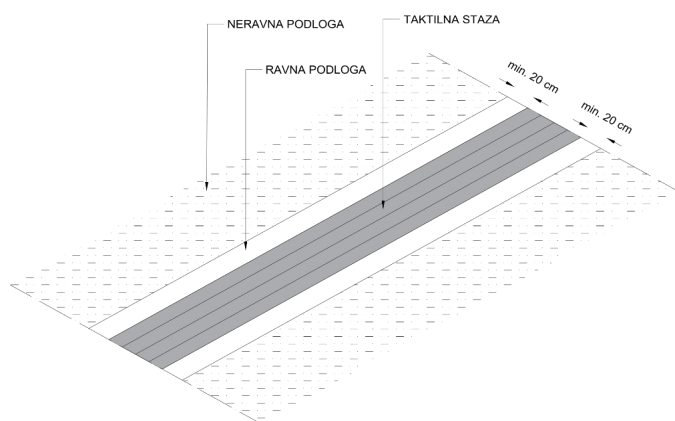
Primena taktilnih staza u prostoru

Član 10

1) Prostor se projektuje i oprema taktilnim stazama za prilagođavanje slepim i slabovidim osobama na način da se taktilne staze postavljaju na najpristupačnijim i najsigurnijim pravcima, uzimajući u obzir sve moguće prepreke i zone opasnosti koje treba minimizirati.

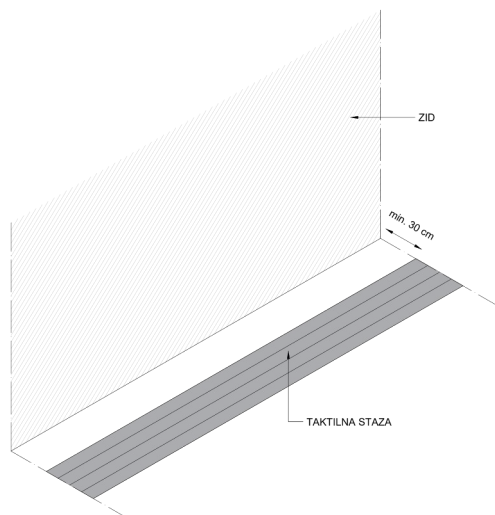
2) Na projektovanom delu trase taktilnih staza podloga mora biti od kompaktnih materijala prilagođena za postojanu montažu taktilnih staza (ankerisanje, lepljenje...).

3) Podloga taktilne staze mora biti ravna i glatka u min. širini od 20 cm upravno na taktilnu stazu kako bi se omogućilo lako i jednostavno razlikovanje taktilnih staza u odnosu na neposrednu okolinu.

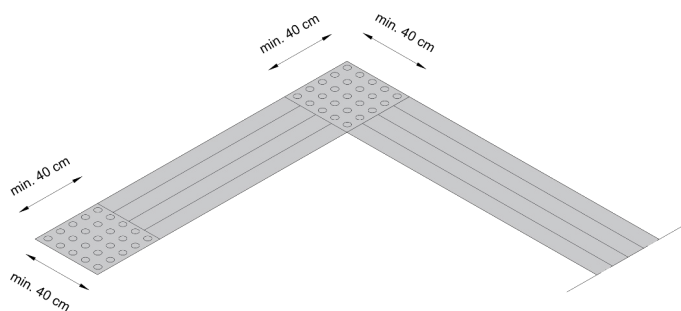
Slika/crtež 6: Primer neravne podloge

4) U hodnicima ili drugim uskim pasażima, taktilne staze je poželjno postaviti po liniji najudaljenijoj od prepreka. Izbegavati postavljanje taktilnih staza uz zid (prepreku), ukoliko nema alternativnih rešenja, minimalno rastojanje od zida je 30 cm.

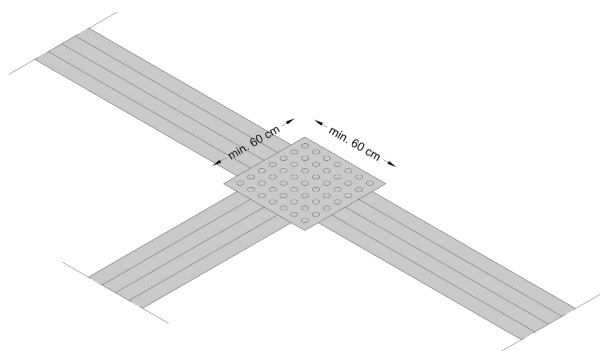
Slika/cртеž 7: Primer taktilne staze pored zida

5) Taktilna polja upozorenja se postavljaju u minimalnoj veličini od 40 h 40 cm samo na početku odnosno na kraju trase taktilne staze, ukoliko nije u blizini fizičke prepreke ili zone opasnosti (član 10, tačka 7 i 8), i u slučajevima promene pravca taktilne staze (pod uglovima do 160°). Ukoliko je ugao promene pravca veći od 160°, nije potrebno koristiti taktilna polja upozorenja.

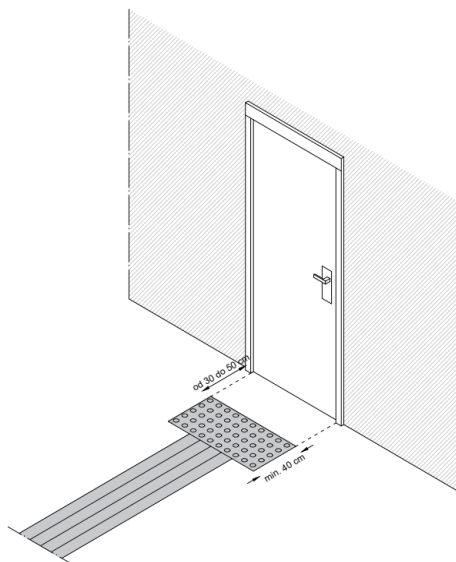
Slika/cртеž 8: Primer skretanja

6) U slučaju ukrštanja više pravaca taktilnih staza (raskrsnica), polja upozorenja se postavljaju u minimalnoj veličini od 60 h 60 cm.

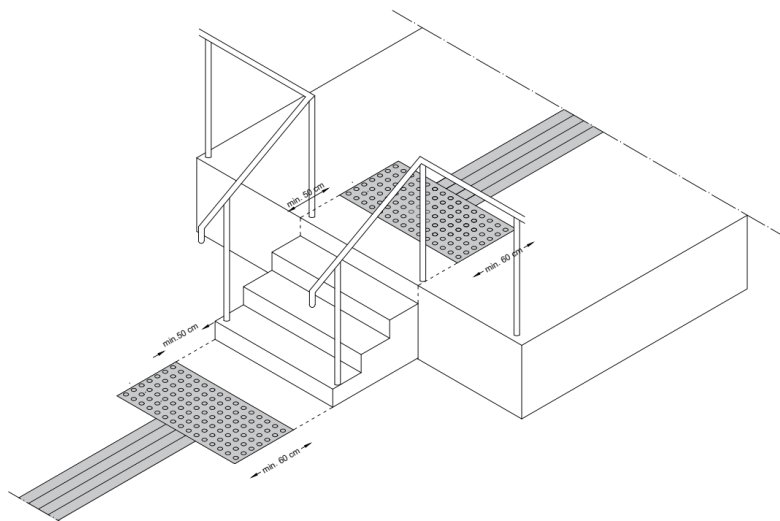
Slika/cртеž 9: Primer raskrsnice taktilnih staza

7) U slučaju nailaska na zone opasnosti za slepe i slabovide osobe, odnosno fizičke prepreke (zid, vrata, stub, mobilijar, rampe ili bilo koja druga opasnost za dalje kretanje slepe ili slabovide osobe), taktilna polja upozorenja se postavljaju u minimalnoj dužini od 40 cm upravno na prepreku, a na rastojanju od 30 cm do 50 cm od fizičke prepreke. Polje upozorenja se postavlja ispred zone opasnosti u njenoj širini ili u širini prolaza.

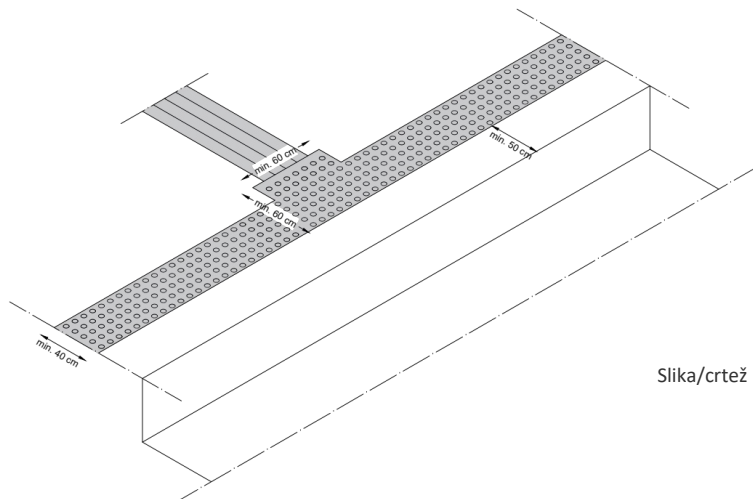
Slika/crtež 10: Primer taktilnih staza u slučaju fizičke prepreke (vrata)

8) U slučaju nailaska na zone velike opasnosti za slepe i slabovide osobe, odnosno savladavanja visinskih razlika (denivelacija, stepenište, eskalatori, ivice stajališnih perona i sl.) taktilna polja upozorenja se postavljaju u minimalnoj dužini od 60 cm uspravno na prepreku, a na rastojanju od min. 50 cm od fizičke prepreke. Polje upozorenja se postavlja ispred zone opasnosti u njenoj širini ili u širini prolaza.

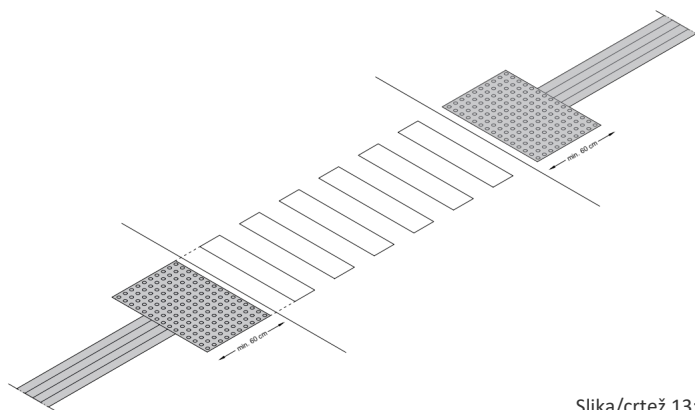
Slika/crtež 11: Primer taktilnih staza u slučaju savladavanja visinske razlike (stepenište)

9) Autobuska i tramvajska stajališta i železničke platforme označavaju se taktilnim poljima upozorenja paralelno sa ivicom perona/stajališta i protežu se celom dužinom perona/stajališta dostupnog putnicima u minimalnoj širini od 40 cm, a na rastojanju od min. 50 cm od fizičke prepreke.

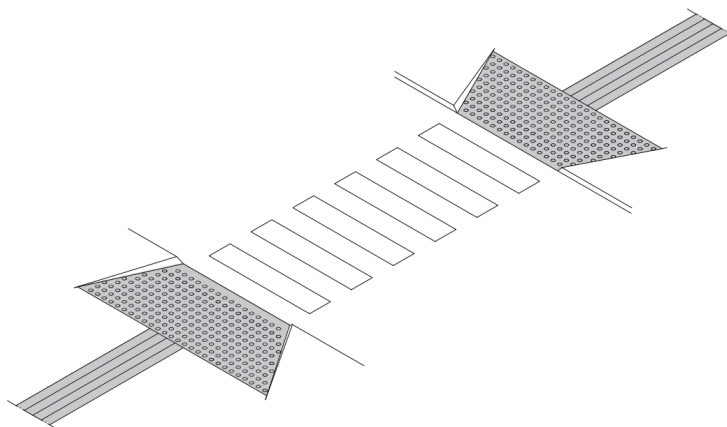
Slika/crtež 12: železnička platforma/stajalište

10) Pešački prelazi se označavaju taktilnim poljima upozorenja u minimalnoj dužini od 60 cm upravno na kolovoz, a u širini pešačkog prelaza.

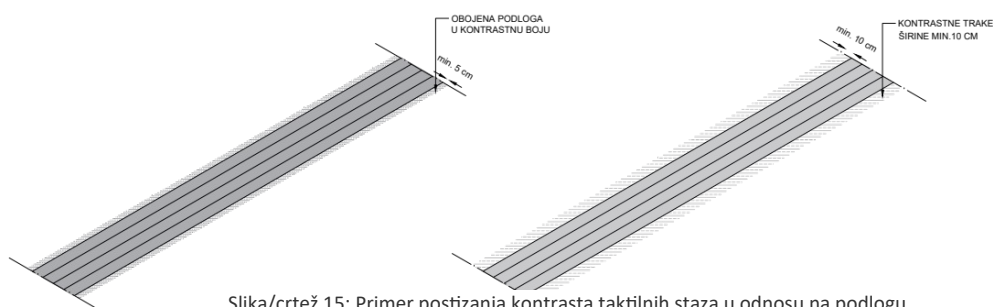
Slika/cртеž 13: pristup klasičnom pešačkom prelazu

11) U slučaju da se pešačkom prelazu pristupa preko rampe ili zakošenih ivičnjaka zbog savladavanja visinske razlike trotoara i kolovoza, taktilno polje upozorenja se postavlja celom površinom zakošenog dela.

Slika/cртеž 14: pristup pešačkom prelazu sa zakošenim delom

12) Taktilne staze se moraju lako otkriti i razlikovati od okolnih površina. Preporučuje se da taktilne staze budu u kontrastnoj boji u odnosu na boju podloge. U slučaju kada kontrast boja između podloge i taktilne staze nije moguće postići, potrebno je dodati adekvatne kontrastne kontinuirane trake od najmanje 10 cm širine koje se postavljaju paralelno uz taktilne staze ili podlogu taktilne staze obojiti u odgovarajuću kontrastnu antikliznu boju u širini većoj od taktilne staze za po 5 cm sa obe strane.

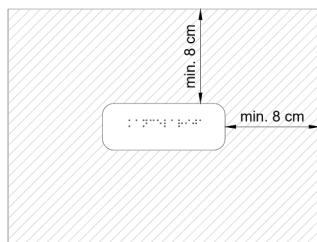
Slika/cртеž 15: Primer postizanja kontrasta taktilnih staza u odnosu na podlogu

Oznake na Brajevom pismu i reljefni simboli

Član 11

1) Kada god je moguće, važne javne informacije treba istovremeno da budu date na različite načine, odnosno vizuelno-zvučno-taktilno.

2) Polje oko oznake na Brajevom pismu ili reljefnim simbolima treba da bude minimalne širine, odnosno 8 cm na razmaku od bilo kakvog drugog objekta na zidu.

Slika/crtež 16: Polje oko oznake na Brajevom pismu

Brajevo pismo

3) Sve oznake na Brajevom pismu moraju biti izrađene u skladu sa međunarodnim standardima (ISO 17049:2013) kako bi bile čitljive i pristupačne slepim i slabovidim osobama. Dimenzije, razmaci i reljefnost tačaka moraju se striktno poštovati.

4) Oznake na Brajevom pismu moraju biti postavljene na jasno vidljivim i lako dostupnim mestima.

5) Natpisi na Brajevom pismu treba da budu postavljeni na minimum 100 cm i maksimum 160 cm iznad nivoa poda, mereno od donje ivice Brajevih ćelija, tako da budu dostupne osobama različitog uzrasta i visine.

6) Oznake prostorija (brojevi, nazivi, itd.) treba da budu postavljene na zid pored vrata sa strane na kojoj se nalazi kvaka. Na dvokrilnim vratima, oznaka treba da bude postavljena sa desne strane vrata.

7) Oznake moraju biti izrađene od trajnih materijala koji omogućavaju dugotrajnu upotrebu, otpornost na habanje i jednostavno čišćenje. Preporučuje se korišćenje plastike, metala ili drugih reljefnih materijala koji omogućavaju jasnoću tačaka.

8) Sve oznake na Brajevom pismu moraju da sadrže osnovne informacije kao što su naziv prostorije, broj i slično.

Reljefni simboli i oznake na rukohvatima

9) Pored Brajevog pisma, ukoliko je potrebno, treba koristiti i simbole u cilju lakšeg snalaženja slepih i slabovidih osoba u prostoru.

10) Simboli namenjeni slepim i slabovidim osobama moraju biti izrađeni u reljefu kako bi bili taktilno prepoznatljivi. Njihov dizajn mora biti jednostavan i univerzalan.

11) Simboli treba da obuhvate osnovne informacije o prostoru ili objektu (ulaz i izlaz, levo i desno, napred i nazad, toalet, informativni pult, biletarnica, stepenice, rampe, pešački prelaz, peron...)

12) Oznake na rukohvatima na Brajevom pismu sa simbolima se postavljaju kako bi slepim i slabovidnim osobama omogućile lakšu orijentaciju, identifikaciju spratova, pravaca kretanja i upozorenja na važne tačke u prostoru.

ЛЕГЕНДА / LEGEND					
бр. No.	Ознака Sign	Назив ознаке Description	бр. No.	Ознака Sign	Назив ознаке Description
1.		Лево /left	11.		Станична зграда /station building
2.		Десно /right	12.		Излаз /exit
3.		Лево и десно /left and right	13.		Излаз /exit
4.		Напред /forward	14.		Излаз /exit
5.		Назад /back	15.		Излаз /exit
6.		Перон (број перона) /platform	16.		Лифт /lift
7.		Колосек (број колосека) /track	17.		Валидатор /validator
8.		Потходник /underpass	18.		Рампа /ramp
9.		Ступенице доле /stairs down	19.	T P S	ТПС /TPS
10.		Ступенице горе /stairs up			

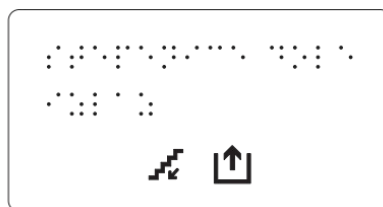
Slika 17: Primer legende simbola za rukohvate na železničkoj stanici

13) Oznake na rukohvatima se postavljaju na početku i na kraju svakog rukohvata, kao i na ključnim tačkama poput raskrsnica hodnika, stepenica, ulaza ili izlaza.

14) Brajevo pismo na rukohvatima se postavlja sa njegove gornje strane, u pravcu pružanja rukohvata.

Evakuacija u hitnim slučajevima

15) Uputstva za evakuaciju u hitnim slučajevima moraju biti data na Brajevom pismu i obeležena reljefnim simbolima. Oznake moraju da sadrže informacije o pravcu kretanja ka izlazu (napred, levo, desno i sl.) i eventualnim preprekama (stepenice, vrata, rampa, prolaz i sl.).

Slika/cртеж 18: Primer oznake kretanja ka izlazu (stepenice dole, izlaz)

III PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 12

Ovaj predlog pravilnika usvojen od strane Upravnog odbora Saveza slepih Srbije, dostavlja se nadležnom ministarstvu na usvajanje i objavljivanje u „Službenom glasniku Republike Srbije“, od kada se i primenjuje.

Član 13

Novi PRAVILNIK O TEHNIČKIM STANDARDIMA ELEMENTA FIZIČKE PRISTUPAČNOSTI ZA SLEPE I SLABOVIDE OSOBE smatraće se primarnim dokumentom u ovoj oblasti od datuma njegovog stupanja na snagu.